

'Het vrouwenvoetbal is echt op de kaart gezet'
Evaluatie van het side-eventsprogramma van WEURO 2017

MANAGEMENTSAMENVATTING

1 Inleiding

Zomer 2017 vond UEFA Women's EURO 2017 – kortweg WEURO 2017 – plaats op Nederlandse bodem. De afloop is bekend: de Nederlandse voetbalvrouwen, de Oranje Leeuwinnen, schreven geschiedenis door in eigen huis het kampioenschap in de wacht te slepen na een zinderende finale tegen Denemarken.

Dergelijke grote internationale topsportevenementen zetten Nederland op de kaart als sportland, bieden Nederlandse sporters de kans om hun kunsten dichtbij huis te laten zien en bieden grote groepen sportliefhebbers veel plezier door de wedstrijden op de tribune of via de media te volgen. Maar er is meer. Grote sportevenementen kunnen tevens bijdragen aan bredere maatschappelijke doelen. Maar ook is duidelijk dat dat niet vanzelf gaat. Het vraagt om een systematische en doelgerichte aanpak.¹

Side-events programma WEURO 2017

De KNVB en de Stichting EK Vrouwen 2017 grepen WEURO 2017 aan om bij te dragen aan doelen op het gebied van de bekendheid, het imago en de participatie van vrouwen en meiden in het voetbal. In de uitvoering werkte het landelijke projectteam nauw samen met de zeven speelsteden: Breda, Deventer, Doetinchem, Enschede, Rotterdam, Tilburg en Utrecht. Met elkaar ontwikkelden en organiseerden zij een uitgebreid en bijpassend side-events programma, bestaande uit zes onderdelen:

- 🕒 **Voetbalfestivals:** een verzameling van voetbalactiviteiten (spellencircuit, training, toernooi) en kennisactiviteiten (o.a. workshop diversiteit) op één locatie op één dag voor leden en niet-leden van voetbalverenigingen, voor ouders en voor bestuurders en vrijwilligers.
- 🕒 **Lespakket Kicken!:** een gratis beschikbaar en in principe tijdloos lespakket met lesmodules voor alle klassen in het basisonderwijs, bedoeld om het thema vrouwenvoetbal (en WEURO 2017) onder de aandacht te brengen.
- 🕒 **Share Talent:** via workshops en gastcolleges krijgen MBO-, HBO- en WO-studenten een kijkje in de keuken bij de organisatie van WEURO 2017 en kunnen studenten (praktijk)ervaring opdoen door onder andere stageplaatsen.
- 🕒 **StudentenCup:** organisatie van Nederlands studententoernooi voor vrouwelijke MBO-, HBO- en WO-studenten; een 1-daags toernooi op de KNVB Campus in Zeist.
- 🕒 **Jeugdacties:** inzet van jongeren tussen 12 en 18 jaar tijdens de officiële WEURO-wedstrijden. Zij vervullen de rol van doek- en vlaggendragers, ballenmeisje e.d. De werving en selectie van deze jongeren geschiedt middels diverse activiteiten (in speelsteden en online).
- 🕒 **Fanzones:** een plek op een centrale zichtlocatie in de speelsteden, waar fans elkaar voorafgaand, tijdens en na de wedstrijden ontmoeten en kunnen deelnemen aan tal van laagdrempelige voetbalactiviteiten.

¹ Zie onder meer: www.dsp-groep.nl/projecten/meer-halen-uit-sportevenementen.

Monitoring en evaluatie

Beleidsonderzoeksbureau DSP-groep kreeg de opdracht een monitor- en evaluatieonderzoek uit te voeren, om resultaten en kritische succesfactoren in beeld te brengen en ook tussentijds nog aanpassingen te (kunnen) doen. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Wat is de maatschappelijke spin-off van het side-events programma van WEURO 2017 en welke bevorderende en belemmerende factoren spelen hierin een rol?

Ter beantwoording van deze vraag heeft DSP beschikbare cijfermatige gegevens gecombineerd met indrukken en ervaringen van stakeholders.

2 Maatschappelijke bijdrage WEURO 2017

Het onderzoek maakt duidelijk dat het side-events programma rond WEURO 2017 over het algemeen succesvol is verlopen. Het bereik van de verschillende side-events was over het geheel genomen redelijk tot goed, veruit de meeste deelnemers waren (zeer) enthousiast over de diverse activiteiten, de activiteiten hebben extra (media)aandacht gegenereerd en de organisatie van de side-events hebben geleid tot tal van nieuwe (lokale) samenwerkingsverbanden waar in de toekomst op kan worden voortgebouwd. Daarmee is zonder meer een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van de bekendheid en het imago van het vrouwenvoetbal: het vrouwenvoetbal is echt op de kaart gezet in Nederland. Wat daarbij natuurlijk enorm heeft geholpen zijn de prestaties van de Oranje Leeuwinnen. Hun successen zorgden voor grote aandacht van media en publiek in de loop van het toernooi.

De bijdrage van de side-events aan het maatschappelijke WEURO-doel om meer meiden en vrouwen aan het sporten c.q. voetballen te krijgen lijkt bescheiden, doordat in de verschillende side-events onvoldoende gericht is ingezet op nieuwe doelgroepen, d.w.z. niet-sportende meiden.

WEURO 2017: de feiten

- Nederland was voor het eerst in de geschiedenis gastland van UEFA Women's EURO. Het was het grootste EK voor vrouwen ooit met 31 wedstrijden, 16 teams, 7 speelsteden en meer dan 240.000 bezoekers in de stadions.
- WEURO 2017 was het best bekeken vrouwenvoetbaltoernooi op TV. In Nederland keken maar liefst 5.367.000 mensen naar de finale. Wereldwijd keken meer dan 165 miljoen mensen naar het EK.
- Tijdens de finaledag in Enschede telde de fanwalk maar liefst 10.000 deelnemers. Beelden zijn de hele wereld over gegaan.
- Er zijn ruim 1.500 vrijwilligers actief geweest tijdens het EK. Gezamenlijk hebben zij ruim 55.000 uur gewerkt verdeeld over 7.700 shifts.
- Van alle verkochte kaarten is 62% aan Nederlanders verkocht. Op de tweede plaats staat Duitsland met 14%. 44% van de kaarten zijn gekocht door vrouwen. Ter vergelijking: bij wedstrijden van het Nederlands mannenvoetbal is dit gemiddeld 19%.
- Ook **online** was WEURO 2017 bijzonder zichtbaar: het totaal bereik van social media kanalen was 7.611.368. Er zijn 274.937 interacties geweest. En tijdens de EK periode steeg het aantal followers enorm: van 2.511 naar 6.697 op Twitter, van 2.256 naar 12.753 op Instagram en van 5.120 naar 14.863 op Facebook.

Succesfactoren

De volgende aspecten zijn zeer positief verlopen en hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan het succes van het side-eventsprogramma:

- ③ Een systematisch opgezet, kwalitatief goed en planmatig aangestuurd side-events programma.
- ③ Grote inzet, expertise en betrokkenheid van het landelijk projectteam van de Stichting EK Vrouwen: een in omvang beperkt team heeft een uitgebreid side-events programma in goede banen weten te leiden door met veel enthousiasme hands-on aan de slag te gaan en lokaal bij te springen waar nodig.
- ③ Veel ruimte en flexibiliteit voor lokale invulling en inbedding: het side-events programma, dat hoofdzakelijk in de speelsteden werd uitgevoerd, bood een kader, maar tegelijk ook voldoende mogelijkheden voor maatwerk en aansluiting op lokale context, structuren, samenwerkingsverbanden en andere activiteiten.
- ③ Aanzienlijke lokale inzet, betrokkenheid en draagvlak: ook op lokaal niveau was er sprake van veel inzet en enthousiasme, hoewel er grote verschillen te zien waren in de mate van draagvlak en professionaliteit tussen en binnen de speelsteden (zie ook verder).
- ③ De successen van de Oranje Leeuwinnen en de – mede hierdoor, maar ook door (promotie en communicatie over) de side-events – gegenereerde media-aandacht.

Leerpunten

Naast de succesfactoren is er ook een aantal aspecten, die moeizamer verliepen en waarvan geleerd kan worden met het oog op de organisatie van toekomstige side-events programma's:

- ③ De samenwerking met de UEFA was soms complicierend: de UEFA stelde allerlei eisen, wat regelmatig zorgde voor vertraging in de planning van het Nederlandse projectteam en wat ook weer negatief doorwerkte op de planning van en daarmee het draagvlak bij de speelsteden.
- ③ Verschil in wederzijdse verwachtingen, zowel tussen het landelijke projectteam en de projectorganisaties in de speelsteden als op lokaal niveau tussen stakeholders: de rol- en taakverdeling was niet altijd bij iedereen voldoende duidelijk en/of werd soms (te) laat afgestemd.
- ③ Grote onderlinge verschillen in professionaliteit en slagkracht tussen de speelsteden: niet elke speelstad was even goed geëquipeerd, waardoor het landelijke projectteam soms moest bijspringen om ontstane gaten op te vullen.
- ③ De lokale side-events van de speelsteden concurreerden soms met de WEURO side-events.
- ③ Onvoldoende aandacht voor bereik van niet-leden en werving van (vrouwelijk) kader: dergelijke specifieke doelen en doelgroepen vragen om een gerichte(re) inzet en aanpak.
- ③ Te weinig betrokkenheid vanuit de KNVB-organisatie bij WEURO 2017: het projectteam van de stichting EK Vrouwen stond min of meer los van de rest van de KNVB-organisatie, terwijl het projectplan min of meer is voortgekomen uit het KNVB-beleidsplan om vrouwenvoetbal in Nederland beter en breder op de kaart te zetten. Vanuit gezamenlijkheid had vermoedelijk nog meer bereikt kunnen worden, zowel op de korte termijn (meer effectiviteit en efficiency in het side-events programma), als op de langere termijn in het kader van borging en legacy.

3 Aanbevelingen voor legacy en toekomstige side-events programma's

In aansluiting op de hiervoor genoemde succesfactoren en leerpunten is een aantal aanbevelingen geformuleerd met het oog op de legacy van WEURO 2017 en gericht op het bevorderen van maatschappelijke spin-off bij toekomstige side-events programma's rond grote sportevenementen.

Legacy WEURO 2017

De belangrijkste conclusie is dat alle zes de side-events hun waarde hebben bewezen en in die zin mogelijkheden bieden voor een vervolg. Het evaluatieonderzoek heeft evenwel ook duidelijk gemaakt dat de reikwijdte en mogelijkheden van de zes afzonderlijke side-events van elkaar verschillen.² Met het oog op de legacy zijn de belangrijkste generieke aanbevelingen:

- ③ Benut het momentum. Grijp het succes van WEURO en de Oranje Leeuwinnen aan om de aangewakkerde interesse en aandacht voor vrouwenvoetbal vast te houden en om te zetten in positieve lange termijn ontwikkelingen.
- ③ Maak hier binnen de KNVB en in samenwerking met gemeenten en voetbalverenigingen een plan van aanpak voor, zowel gericht op de stimulering van breedtesport (borging en uitbreiding van kennismakingsactiviteiten voor niet-leden), topsport (doorontwikkeling niveau vrouwenvoetbal) als vrouwelijk kader (vrijwilligers, trainers, coaches, scheidsrechters) binnen het voetbal.
- ③ Het gaat er hierbij vooral om gemeenten en voetbalverenigingen te mobiliseren, te equiperen en te ondersteunen, onder meer door het strategisch inzetten van buurtsportcoaches, combinatiefunctionarissen en verenigingsadviseurs.

Toekomstige side-events programma's

De ervaringen met het maatschappelijke side-events programma rond WEURO 2017 leiden tot de volgende aanbevelingen voor het bevorderen van maatschappelijke spin-off bij toekomstige sportevenementen:

- ③ Stel als landelijk projectteam vooraf minimumeisen en heldere voorwaarden aan speelsteden, om te voorkomen dat de landelijke organisatie lokaal te veel moet bijspringen. De rol van het landelijk team moet primair die van regisseur en adviseur zijn, niet die van lokaal uitvoerder.
- ③ Denk van tevoren goed na over de timing van de side-events. De ervaring leert dat de media- en publieke aandacht doorgaans pas kort voor het hoofdevenement echt goed op gang komt. Door bestaande activiteiten in de 'look & feel' van het evenement te gieten kan de interesse in de voorafgaande periode alvast worden aangewakkerd, maar wees voorzichtig met het (te) lang van te voren organiseren van nieuwe side-events. Bied die liever nog wat langer aan, dus ook na het evenement, om te profiteren van het momentum.

² De belangrijkste conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de zes afzonderlijke side-events zijn opgenomen in een separaat document en zijn opvraagbaar bij de KNVB.

- ③ Zet gericht in op studenten als belangrijke doelgroep voor side-events: zij vormen een vaak vergeten groep bij sportparticipatie en, belangrijker nog, hebben veel potentie als stagiair of vrijwilliger.
- ③ Breng focus aan: beter met een beperkt aantal side-events heel gericht inzetten op vooraf geformuleerde maatschappelijke doelen en doelgroepen, dan een overvol programma waarin de tijd ontbreekt voor kritische reflectie.
- ③ Kijk bij het formuleren van speerpunten voor maatschappelijke spin-off van het evenement verder dan alleen directe organisatiedoelen: welke maatschappelijke boodschap wil de projectorganisatie of bond uitdragen of onder de aandacht brengen om het maatschappelijk gezicht te tonen? Steeds weer blijkt de spin-off zich vooral te richten op sportparticipatie in algemene zin, maar op dat gebied gebeurt doorgaans al heel veel en de lange termijn effecten hiervan zijn veelal beperkt. De structurele bijdrage is groter als heel gericht wordt ingezet op brede maatschappelijke stimulering en participatie van specifieke achterblijvende groepen, zoals allochtone meisjes in aandachtswijken of arbeidsgehandicapten bijvoorbeeld. Daarnaast biedt een groot sportevenement waar gedurende korte tijd veel ogen en camera's op zijn gericht een uitgelezen kans om een maatschappelijke boodschap of goed doel bij een breed publiek onder de aandacht te brengen.³
- ③ Zorg voor brede inbedding van het landelijk projectteam – verantwoordelijk voor (de side-events rond) het evenement – binnen de sportbond: voor optimaal rendement en borging op langere termijn moet de gehele organisatie erachter staan, zodat ook collega's van andere afdelingen meedenken, meedoen en ingeschakeld kunnen worden voor specifieke onderdelen.
- ③ Blijf evalueren en monitoren, om zicht te krijgen op resultaten (de cijfers) en ook op bevorderende en belemmerende factoren (het verhaal achter de cijfers).

³ Er was een partnership met de WHO en Nederlandse Hartstichting rondom WEURO. Deze stond alleen "los" van de 6 interventies en heeft naast het programma van de interventies gedraaid.

DSP-groep BV
Van Diemenstraat 368
1013 CR Amsterdam
+31 (0)20 625 75 37

dsp@dsp-groep.nl
KvK 33176766
www.dsp-groep.nl

DSP-groep is een onafhankelijk bureau voor onderzoek, advies en management, gevestigd aan de IJ-oeveren in Amsterdam. Sinds de oprichting van het bureau in 1984 werken wij veelvuldig in opdracht van de overheid (ministeries, provincies en gemeenten), maar ook voor maatschappelijke organisaties op landelijk, regionaal of lokaal niveau. Het bureau bestaat uit 40 medewerkers en een groot aantal freelancers.

Dienstverlening

Onze inzet is vooral gericht op het ondersteunen van opdrachtgevers bij het aanpakken van complexe beleidsvraagstukken binnen de samenleving. We richten ons daarbij met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van zo'n vraagstuk. In dit kader kunnen we bijvoorbeeld een onderzoek doen, een registratie- of monitorsysteem ontwikkelen, een advies uitbrengen, een beleidsvisie voorbereiden, een plan toetsen of (tijdelijk) het management van een project of organisatie voeren.

Expertise

Onze focus richt zich met name op de sociale, ruimtelijke of bestuurlijke kanten van een vraagstuk. Wij hebben o.a. expertise op het gebied van transitie in het sociaal domein, kwetsbare groepen in de samenleving, openbare orde & veiligheid, wonen, jeugd, sport & cultuur.

Meer weten?

Neem vrijblijvend contact met ons op voor meer informatie of om een afspraak te maken. Bezoek onze website www.dsp-groep.nl voor onze projecten, publicaties en opdrachtgevers..

DSP-groep is ISO 9001:2008 (kwaliteitsmanagement) gecertificeerd en aangesloten bij VBO en OOA.